

УДК 619:615.32:636.5.034

В.Д. ІЩЕНКО, кандидат ветеринарних наук, доцент,
В.В. СОЛОМОН, кандидат ветеринарних наук, доцент,
Ю.В. ПАЛИЦЯ, кандидат фармацевтичних наук, доцент,
Т.В. НЕМОВА, кандидат ветеринарних наук, доцент,
Я.А. ІЩЕНКО, студентка факультету ветеринарної медицини
 E-mail: ischenkovd@ukr.net

Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ

Використання препарату "СОМІ ВЕТ" для підвищення збереженості молодняку курей

Анотація. Наведено результати клінічних випробувань препарату "СОМІ ВЕТ" з вивченням ефективності його застосування для профілактики бронхолегеневих захворювань птиці та підвищення збереженості молодняку курей. Дослідження проведені на ремонтному молодняку курей промислового стада кросу "Хай-Лайн W-36" різних вікових груп в умовах птахофабрики, яка спеціалізується на виробництві харчових яєць. Птиці впродовж трьох днів випоювали воду із кормовою добавкою "СОМІ ВЕТ" у рекомендованій виробником дозі – 57 г на 1000 л води, додаючи препарат у систему напування птиці. Ефективність застосування кормової добавки "СОМІ ВЕТ" оцінювали за ступенем прояву клінічних ознак розладів респіраторної системи в птиці дослідних груп та рівнем смертності птиці в різні періоди досліджень. Встановлено, що "СОМІ ВЕТ" після його випоювання птиці усуває прояв клінічних ознак інфекційного ларинготрахеїту в хронічній формі перебігу (витікання з очей, розлади дихання та трахеїту). Водночас зменшуються рівень смертності молодняку різних вікових груп на 24-56%, порівняно з періодом спостереження до застосування кормової добавки, а також відхилення між фактичною й нормативною масою птиці відповідних вікових груп, підвищується однорідність стада. Загалом досліджуваний препарат сприяє підвищенню збереженості ремонтного молодняку яєчних курей.

Ключові слова: кури, кормова добавка, "СОМІ ВЕТ", клінічні випробування, інфекційний ларинготрахеїт

У нинішніх умовах інтенсифікації птахівництва як галузі, що найбільш динамічно розвивається, надзвичайно актуальним є пошук високоефективних шляхів і засобів підвищення продуктивності птиці та збереженості поголів'я через використання різноманітних біологічно активних речовин та кормових добавок. Водночас особливу увагу при застосуванні й упровадженні у виробництво нових засобів надають тим речовинам та їх комплексам, які надають можливість отримати продукцію, що не містить хімічних забруднювачів, передусім – лікарських препаратів. Одним із напрямів екологізації виробництва продукції птахівництва є застосування препаратів та кормових добавок, що мають природне походження й здатні виявляти високу ефективність без негативного впливу на якість отриманої продукції (Терещенко та ін., 2015; Янишин та ін., 2013).

В останні десятиліття, незважаючи на велику кількість синтетичних лікарських препаратів, використовуваних у сучасній ветеринарії й медицині, інтерес до лікарських засобів народної медицини не зник, а навпаки, відродився, що певною мірою пояснюєть-

ся ростом побічних реакцій на приймання синтетичних лікарських препаратів. Лікарські рослини мають ряд переваг перед синтетичними, тому використання рослин для лікування хворих тварин буває більш ефективним, аніж застосування синтетичних хімічних речовин. Велике значення в лікуванні має різнобічна дія лікарських рослин. Вона обумовлена значною кількістю біологічно активних і супутніх речовин. Загалом використання лікарських рослин у медичній та ветеринарній практиці зростає (Крилов та ін., 1991; Hashemi and Davoodi, 2012).

За промислового ведення птахівництва та утримання великої кількості птиці на обмежених площах одним з основних негативних факторів, що впливає на продуктивність птиці та збереженість її поголів'я, є зростання концентрації в повітрі шкідливих газів, насамперед аміаку, які спричиняють розлади діяльності системи дихання й підвищення чутливості до інфекцій дихальних шляхів (Свінтицька, 2013). Крім цього, після вакцинації птиці проти інфекційного ларинготрахеїту залишається частина поголів'я з клінічними ознаками цього захворювання.

У зв'язку з цим, **метою роботи** є вивчення ефективності застосування вітчизняного препарату "СОМІ ВЕТ" для профілактики бронхолегеневих захворювань птиці і підвищення її збереженості.

Матеріали і методи досліджень. Вітчизняним підприємством ТОВ "АММА ЛАЙФ САЄНСІЗ" розроблено препарат "СОМІ ВЕТ" ("SOMI VET"). Препарат використовують у складі питної води або за допомогою перорального введення як добавку комплексу біологічно активних речовин рослинного походження до раціону сільськогосподарської птиці з метою створення оптимальних дієтологічних умов для підтримки нормально функціонування бронхолегеневої системи.

Кормову добавку "СОМІ ВЕТ" рекомендують використовувати для бройлерів і несучок після вакцинації від хвороби Ньюкасла. Також вона може бути уведена як ад'ювантна терапія під час інфекційних захворювань, при хронічних респіраторних захворюваннях та пташиному грипі, везикулярній вісцеротропній хворобі Ньюкасла та інших респіраторних інфекціях. Використовується при дихальній недостатності, яка викликана високим рівнем аміаку. Формула препарату складена відповідно до основних принципів індійської системи медицини "Аюрведа".

Кормова добавка "СОМІ ВЕТ" випускається у двох формах: водорозчинний порошок і розчин, та містить в якості діючих речовин екстракти рослинної сировини з наступних рослин: мімоза леббек (*Albizia lebbek*), адатода судинна (*Adhatoda vasica*), куркума довга (*Curcuma longa*), солодка гола (*Glycyrrhiza glabra*), імбир (*Zingiber officinale*) та перець довгий (*Piper longum*). Заводське фасування порошку (57 г) та розчину (1,75 л) відповідає кількості препарату, призначеного для змішування з 1000 л води для напування.

Клінічні випробування кормової добавки "СОМІ ВЕТ" були проведені в умовах птахофабрики, яка спеціалізується на виробництві курячих харчових яєць. На птахофабриці утримують промислове стадо несучок кросу "Хай-Лайн W-36", а для його комплектування вирощують ремонтний молодняк. Дослідження проводили на молодняку різних вікових груп: 37-47 днів (134649 голів на початок дослідів, пташник 1); 47-57 днів (138699 голів, пташник 2); 72-81 доба (137828 голів, пташник 3).

Після 3-4 днів спостереження (зрівняльний період) упродовж 3 днів птиці випоювали воду із додаванням кормової добавки "СОМІ ВЕТ" у рекомендованій виробником дозі – 57 г на 1000 л води, додаючи препарат у систему напування птиці. Ефективність використання добавки "СОМІ ВЕТ" оцінювали за ступенем прояву клінічних ознак розладів респіраторної системи у молодняку дослідних груп та рівнем смертності поголів'я в різні періоди досліджень: до застосування препарату, у період застосування "СОМІ ВЕТ" та після його застосування.

Перед проведенням досліджень за клінічними ознаками та результатами патоморфологічних досліджень у господарстві було діагностовано хронічний перебіг інфекційного ларинготрахеїту (ІЛТ). Усе поголів'я птиці господарства вакцинується від ІЛТ у 60-добовому віці.

Рис. 1. Прояви хронічного ларинготрахеїту у птиці

Однак вакцинація не усувала прояву клінічних ознак захворювання та смертності птиці. Основними клінічними ознаками, на підставі яких ставили попередній діагноз ІЛТ, були витікання з очей, розлади дихання й трахеїти, що підтверджувалися результатами патологічного розтину трупів птиці (рис. 1). За результатами па-

1. Рух поголів'я молодняку у пташниках

Препарат	Дата	Вік, діб	Рух поголів'я молодняку			
			поголів'я на початок, голів	падїж, голів	вибракувано птиці, голів	поголів'я на кінець, голів
Пташник 1						
—	24.07.18	37	134649	26	0	134623
	25.07.18	38	134623	17	0	134606
	26.07.18	39	134606	19	0	134587
СОМІ ВЕТ	27.07.18	40	134587	21	0	134566
	28.07.18	41	134566	18	0	134383
	29.07.18	42	134383	21	0	134362
—	30.07.18	43	134362	22	0	134270
	31.07.18	44	134270	20	0	134250
	01.08.18	45	134250	14	0	134236
	02.08.18	46	134236	13	0	134219
	03.08.18	47	134219	13	0	134086
Пташник 2						
—	13.07.18	47	138699	13	29	138563
	14.07.18	48	138563	9	0	138554
	15.07.18	49	138554	5	0	138549
СОМІ ВЕТ	16.07.18	50	138549	3	0	138546
	17.07.18	51	138546	3	16	138447
	18.07.18	52	138447	7	0	138395
—	19.07.18	53	138395	8	0	138358
	20.07.18	54	138358	6	20	138332
	21.07.18	55	138332	2	0	138323
	22.07.18	56	138323	1	0	138316
	23.07.18	57	138316	3	0	138307
Пташник 3						
—	07.08.18	72	137881	20	0	137861
	08.08.18	73	137861	16	0	137845
	09.08.18	74	137845	7	0	137838
	10.08.18	75	137838	10	0	137828
СОМІ ВЕТ	11.08.18	76	137828	10	0	137818
	12.08.18	77	137818	12	0	137806
	13.08.18	78	137806	11	0	137795
—	14.08.18	79	137795	7	0	137788
	15.08.18	80	137788	7	0	137781
	16.08.18	81	137781	8	0	137773

томорфологічних досліджень трупів загиблої птиці було підтверджено діагноз – інфекційний ларинготрахеїт (дослідження проведено у лабораторії ТОВ "Центр ветеринарної діагностики").

Результати досліджень. Запропонована кормова добавка "СОМІ ВЕТ" містить комплекс біологічно активних речовин рослинного походження, призначених для підтримки нормального функціонування бронхолегеневої системи тварин і птиці, а також, як свідчать попередні дослідження на лабораторних тваринах, сприяє ендогенній утилізації надлишку аміаку.

Після застосування молодняку кормової добавки "СОМІ ВЕТ" із питною водою в кількості 57 г на 1000 л води впродовж 3 діб зникали клінічні ознаки прояву інфекційного ларинготрахеїту, які відзначали в птиці до застосування препарату. Слід відмітити, що "СОМІ ВЕТ" швидко й легко змішується з водою, не утворюючи осаду та не порушуючи рух води в системі напування птиці.

У період 3-4-добового спостереження за молодняком різних вікових груп до початку застосування кормової добавки "СОМІ ВЕТ" відзначали певний рівень загибелі поголів'я (табл. 1). У птиці віком 37-39 діб за період спостереження перед застосуванням препарату смертність у середньому становила 21 голову, у віці 47-49 діб – 9 голів, у віці 72-75-13 голів. Рівень смертності птиці після 3-добового випоювання питної води з кормовою добавкою "СОМІ ВЕТ" значно зменшувався й у птиці відповідних вікових груп становив 20, 4 та 11 голів. Зменшення рівня загибелі птиці відзначали і в період після застосування препарату. Так, у птиці віком 43-47 діб за період спостереження після застосування препарату падіж у середньому становив 16 голів, у віці 53-57 діб – 4 голови, у віці 79-81 – 7 голів. Отже, рівень смертності в птиці віком 37-47 діб у період після застосування препарату, порівняно з періодом до його застосування, зменшився на 24%, у птиці віком 47-57 діб – на 56%, віком 72-81 доба – на 46%. Зменшення загибелі молодняку свідчить про підвищення його життєздатності, що обумовлює вищу збереженість поголів'я загалом.

Водночас слід відзначити, що застосування для ремонтного молодняку кормової добавки "СОМІ ВЕТ" разом з питною водою впродовж 3 діб сприяє збільшен-

ню маси птиці. При цьому зменшувалися відхилення між фактичною та нормативною живою масою ремонтних молодок відповідних вікових груп. А у віковій групі птиці 72-81 доба ці показники зрівнялися. Також підвищувалась однорідність стада птиці.

ВИСНОВКИ

1. Кормова добавка "СОМІ ВЕТ" після її застосування ремонтному молодняку курей промислового стада кросу "Хай-Лайн W-36" різних вікових груп разом із питною водою в кількості 57 г на 1000 л води впродовж 3 діб усуває прояв клінічних ознак інфекційного ларинготрахеїту в хронічній формі перебігу (витікання з очей, розлади дихання та трахеїти), які відзначали у птиці до застосування препарату.
2. Після застосування "СОМІ ВЕТ" зменшуються рівень смертності птиці різних вікових груп на 24-56%, порівняно з періодом спостереження до застосування кормової добавки, а також відхилення між фактичною й нормативною живою масою птиці відповідних вікових груп, підвищується однорідність стада.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні впливу препарату "СОМІ ВЕТ" на продуктивність та збереженість курей-несучок промислового стада. ■

В.Д. Ищенко, В.В. Соломон, Ю.В. Пальця, Т.В. Немова, Я.А. Ищенко

Использование препарата "СОМИ ВЕТ" для повышения сохранности молодняку кур

Аннотация. Приведены результаты клинических испытаний препарата "СОМИ ВЕТ" с изучением эффективности его применения для профилактики заболеваний дыхательной системы птицы и повышения сохранности молодняку кур. Исследования проведены на ремонтном молодняке кур промышленного стада кросса "Хай-Лайн W-36" разных возрастных групп в условиях птицефабрики, которая специализируется на производстве пищевых яиц. Птице на протяжении трёх суток выпаивали воду с кормовой добавкой "СОМИ ВЕТ" в рекомендованной производителем дозе – 57 г на 1000 л воды, добавляя препарат в систему поения птицы. Эффективность применения кормовой добавки "СОМИ ВЕТ" оценивали по степени проявления клинических признаков нарушения работы респираторной системы у птицы опытных групп и уровнем смертности птицы в различные периоды исследования. Установлено, что "СОМИ ВЕТ" после его выпаивания птице устраняет проявление клинических признаков инфекционного ларинготрахеита в хронической форме течения (вытекания из глаз, расстройства дыхания и трахеиты).

В то же время уменьшаются уровень смертности молодняка различных возрастных групп на 24–56% в сравнении с периодом наблюдения до применения кормовой добавки, а также отклонения между фактической и нормативной массой птицы соответствующих возрастных групп, повышается однородность стада. Таким образом, исследуемый препарат способствует повышению сохранности ремонтного молодняка яичных кур.

Ключевые слова: куры, кормовая добавка, "СОМИ ВЕТ", клинические испытания, инфекционный ларинготрахеит

V. ISHCENKO, Candidate of Veterinary Sciences, Associated Professor

V. SOLOMON, Candidate of Veterinary Sciences, Associated Professor

Y. PALYTSYA, Candidate of Veterinary Sciences, Associated Professor

T. NEMOVA, Candidate of Veterinary Sciences, Associated Professor

Y. ISHCENKO, Student of Faculty of Veterinary Medicine

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv

E-mail: ischenkovd@ukr.net

Application of "SOMI VET" drug for increasing preservation of chicken young

Abstract. *There are given results of clinical trials of "SOMI VET" drug with researching*

of its application efficiency for poultry bronchopulmonary diseases prevention and increasing preservation of chicken young. Researches were carried out on replacement chicken young of industrial stock of "Hy-Line W-36" cross in different age groups in poultry farm conditions that is specialized on food eggs production. Poultry were given water with "SOMI VET" feed additive within 3 days in manufacturer's recommended dose – 57 g per 1000 l of water while adding the drug into poultry watering system. The efficiency of application of "SOMI VET" feed additive was evaluated according to the degree of manifestation of clinical features of the respiratory system disorders among poultry's experimental groups and the mortality level of poultry in different periods of researches. It was found that "SOMI VET" after its watering poultry eliminates manifestation of clinical features of infectious laryngotracheitis laryngotracheitis in chronic course form (flowings from the eyes, respiratory disorders and tracheitis). In the same time level of poultry's daily average mortality of different age groups decreases by 24-56% compared to the observation period before application of the feed additive and deviations between actual and normative mass of poultry of appropriate age groups, the herd homogeneity increases. In general, the researched drug contributes to increasing of replacement young preservation of egg chicken.

Key words: poultry, feed additive, "SOMI VET", clinical trials, infectious laryngotracheitis

Література

- Крылов А.А., Марченко В.А., Максютин Н.П., Мамчур Ф.И.** Фитотерапия в комплексном лечении заболеваний внутренних органов. К.: Здоровья, 1991. 240 с.
- Свінтицька К.В.** Використання лікарських рослин у процесі санації повітря птахівничих приміщень. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2013. № 1. С. 171-173.
- Терещенко О.В., Катеринич О.О., Панькова С.М., Бородай В.П.** Формування генетичних ресурсів вітчизняних порід сільськогосподарської птиці в контексті продовольчої безпеки держави. *Сучасне птахівництво*. 2015. № 7-8 (152-153). С. 19-21.
- Янишин Я., Булик О., Тимофіїв Т.** Теоретичні основи ефективності виробництва продукції птахівництва. *Аграрна економіка*. 2013. Т. 6, № 3-4. С. 74-80.
- Hashemi S. R., Davoodi H.** Herbal plants as new immuno-stimulator in poultry industry: A Review. *Asian Journal of Animal and Veterinary Advances*. 2012. Vol. 7. № 2. P. 105-116.

References

- Krylov, A.A., Marchenko, V.A., Maksutyina, N.P., Mamchur, F.Y.** (1991). Fytoterapiya v kompleksnom lechenyy zabolevaniy vnutrennykh orhanov [Phytotherapy in comprehensive treatment of diseases of internal organs]. K.: Zdorovia. [in Russian].
- Hashemi, S. R., Davoodi, H.** (2012). Herbal plants as new immuno-stimulator in poultry industry: A Review. *Asian Journal of Animal and Veterinary Advances*. 7. 105-116. [in English].
- Svintytska, K.V.** (2013). Vykorystannia likarskykh roslin u protsesi sanatsii povitria ptakhivnychykh prymyshchen [Medicinal plants in the process air disinfection of poultry houses]. *Visnyk Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii* [News of Poltava State Agrarian Academy]. 1. 171-173. [in Ukrainian].
- Tereshchenko, O.V., Katerynych, O.O., Pankova, S.M., Borodai, V.P.** (2015). Formuvannia henetychnykh resursiv vitchyznianskykh porid silskohospodarskoi ptytsi v konteksti prodovolchoi bezpeky derzhavy [Formation of genetic resources of domestic breeds of farm poultry in the context of state's food security]. *Suchasne ptakhivnytstvo* [Modern Poultry]. 7-8 (152-153). 19-21. [in Ukrainian].
- Yanyshyn, Ya., Bulyk, O., Tymofii, T.** (2013). Teoretychni osnovy efektyvnosti vyrobnytstva produktsii ptakhivnytstva [Theoretical basis of efficiency of poultry production]. *Ahrarna ekonomika* [Agrarian Economy]. 6(3) 4. 74-80. [in Ukrainian].